

Michael Güntzel
Dondeley 14

GEREKÇE: Çok özel bir bitki olan zeytin bazı teknolojik işlemler sonrasında zeytinyağı, sofralık zeytin, pirina, pirina yağı ve sabun olarak tüketime sunulmaktadır. Bu çok yönlü değerlendirme, doğal olarak zeytinin sorunlarını da çeşitlendirmekte ve teknolojik işleme aşamalarıyla oluşan her sektör, bu sorunlardan farklı etkilenmektedir.

Dane zeytin üretiminin %9'unu üreten Türkiye, dane zeytin üretiminde dünyada dördüncüsüdür. Sofralık zeytin üretimi ve ihracatında ikinci sırada olan Türkiye; zeytin ağacı varlığında 4'ncü, zeytinyağı üretiminde ve ihracatında ise 5'inci sıradadır.

Türkiye'de 4 milyon civarındaki tarım işletmelerinin %10'unda zeytin üretimi yapılmakta, 400.000 aile zeytin ve zeytinyağı üretiminde çalışmaktadır.

Yüksek girdi maliyetleri ve yetersiz destekler zeytin üreticilerimizi zarar ettirirken dış rekabette sorunlara neden olmaktadır.

2002 yılında 1 kilo zeytinyağının maliyeti 2.26 lira, dekar başına maliyet 165 lira iken 2013 yılında 1 kilo zeytinyağının maliyeti 6,51 liraya, dekar başına maliyet 897 liraya yükselmiştir. 2002 yılında zeytinyağına verilen destek maliyetin yüzde 16'sını karşılarken 2012'de maliyetin yüzde 11'ini karşılamaktadır.

Sofralık zeytinin kilo maliyeti ortalama 2,5, zeytinyağının 6,4 lira iken 2012-2013 döneminde sofralık zeytinin kilosu 2-2,5 liraya, zeytinyağının kilosu 4,5-5 liraya satılmıştır.

Zeytinyağı üretiminin, tüketiminin ve ticaretinin en yaygın olduğu Avrupa Birliği'nde üreticiye kilo başına ortalama 2,3 Avro destek verilmektedir. Türkiye'de zeytine destek verilmezken zeytinyağına kilo başına 70 kuruş destek verilmektedir. Zeytinlerini yağhanelere veren küçük çiftçiler zeytinyağı prim desteğinden yararlanamamaktadır.

Kayıt sistemi yaygın olmadığı için 200.000 tonluk zeytinyağının yaklaşık 50.000 tonluk bölümü prim desteğinden yararlanmaktadır. Zeytinin kayıt içine alınması, sağlıklı ve güvenilir koşullarda tüketiciye sunulması için zeytinyağında olduğu gibi sofralık zeytine prim desteği verilmeli ya da Avrupa Birliği'ndeki gibi alan bazlı desteklenmelidir.

Zeytin üretimiyle ilgili rekolte tahmininde bulunan kurumlar arasındaki çok ciddi farklar zeytincilik politikasında tereddütler oluşmaktadır.

Zeytin ve zeytinyağı üreten çiftçiler ile zeytin ticareti yapan firmalar, sektörle ilgili birlikler, kooperatifler, araştırma enstitüleri, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları birlikte ve koordineli bir şekilde çalışmamaktadır.

Hızla artan zeytin dikimi ile artan zeytin ve zeytinyağı üretiminin değerlendirilmesi konusundaki iç ve dış pazar hedeflerine ulaşamamıştır.

Suriye'den Türkiye'ye giren onbinlerce ton kaçak zeytinyağı piyasayı olumsuz etkilemektedir.

Gübreleme, ilaçlama, sulama, budama, toprak işleme gibi yanlış uygulamalar, hasatta yapılan yanlışlıklar nedeniyle verim ve kalite düşüklüğü yaşanmaktadır.

Zeytin sineği ile etkin mücadele yapılamaması zeytinin verimini ve kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Sofralık zeytini uygun teknik ve hijyenik koşullarda işleyen işletmelerin kapasitelerinin yetersizliği ve merdiven altı işletmeler iç ve dış pazarda Türk zeytini imajını olumsuz etkilemektedir.

Türkiye'deki zeytin ağaçlarının büyük bölümünün yaşlı olması toplama maliyetlerini artırmaktadır.

Dünya damak tadına uygun yeni çeşitlerin geliştirilmesi ve zeytin gen kaynaklarının korunmasına yönelik çalışmalara yeterince kaynak ayrılmamaktadır.

Zeytinyağı elde etme işlemleri sırasında yapılan hatalar verim ve kalite kayıplarına neden olmaktadır.

Zeytinyağının depolanmasında büyük önem taşımasına rağmen lisanslı depoculuk yaygınlaştırılmamıştır.

Zeytin üretiminde dünya ikincisi olmayı hedefleyen Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı; 03.04.2012 tarihinde çıkardığı "Zeytinciliğin Islahı, Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile zeytin alanlarını madenciliğe ve enerji yatırımlarına açarak zeytinciliğinin sonunu getirecek bir düzenlemeye imza atmıştır.

Zeytin ve zeytinyağı sektöründe ülkemiz, üretimden tüketime kadar, acil ve ağır sorunlarla karşı karşıya bulunduğundan, konunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulacak bir meclis araştırma komisyonu tarafından bütün boyutlarıyla incelenmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi hayati önem arz etmektedir.